

มติชนสุดสัปดาห์
ศุกร์ 11 มิ.ย. 53

อาหารสมอง

งาน Expo และความคิดสร้างสรรค์

วีรกร ตริเศศ
(รวม 4 หน้า)

งาน Expo ที่เชียงใหม่กำลังดัง มีคนเข้าชมวันละกว่า 330,000 คน และเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ จนคาดว่าตลอดเวลา 6 เดือนของงาน (มีจนถึงสิ้นเดือนตุลาคม 2553) จะมีคนเข้าชมไม่ต่ำกว่า 70 ล้านคน ภายใต้แนวคิด “Better city, Better life” ให้แง่คิดในเรื่องความคิดสร้างสรรค์ได้เป็นอย่างดี

งาน Expo หรือในชื่ออื่นว่า World's Fair, World Fair หรือ Universal Exposition เป็นงานแสดงสินค้า ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี ideoสร้างสรรค์ไม่ว่าในด้านวัฒนธรรมประเพณี ความสวยงาม วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ฯลฯ ของประเทศต่าง ๆ และ/หรือบริษัทยักษ์ใหญ่

งาน Expo ครั้งแรกเกิดขึ้นในปี ค.ศ. 1851 ที่ The Crystal Palace ใน Hyde Park ของกรุงลอนดอน ครั้งนั้นชื่อของงานที่รู้จักกันก็คือ The Great Exhibition เป็นงานระดับนานาชาติ แสดงสินค้าผลิตจากเครื่องจักรเพื่อแสดงความเกรียงไกรของปฏิวัติอุตสาหกรรมของอังกฤษและประเทศในยุโรป (หอไอเฟลในกรุงปารีสคืออาคารที่เก็บไว้หลังจากงาน Expo ในปี ค.ศ. 1889)

งาน Expo แบ่งได้เป็น 3 ยุค คือ ค.ศ. 1851-1938 เป็นยุคแสดงผลพวงความก้าวหน้าอันเกิดจากปฏิวัติอุตสาหกรรม ค.ศ. 1939-1987 เป็นยุคแลกเปลี่ยนวัฒนธรรม และ ค.ศ. 1988 ถึงปัจจุบันเป็นยุค Nation Branding ซึ่งหมายถึงการสร้างภาพลักษณ์ของชาติ โดยใช้ศาลาแสดงงาน (pavilion) ของชาติต่าง ๆ เป็นหลัก

ยุคหลังนี้เริ่มที่ Brisbane (Australia) ในปี 1988 และไล่มาเรื่อยจนหลัง ๆ จัดที่ Hannover (เยอรมันปี 2000) Aichi (ญี่ปุ่น 2005) Zaragoza (สเปน 2008) และเชียงใหม่ (2010) และจะต่อด้วย Yeosu ในปี 2012 ที่เกาหลีใต้ และ 2015 ที่ Milan (อิตาลี)

ในยุคหลังก่อนหน้า Expo ที่เซี่ยงไฮ้ ชาวโลกให้ความสนใจน้อยลงเป็นอันมากจนแทบจะไม่มี ความสำคัญ แต่เมื่อมาจัดที่เซี่ยงไฮ้ซึ่งจัดในพื้นที่ใหญ่โตกว่าที่สเปนและญี่ปุ่นหลายสิบเท่าตัว งาน Expo ก็มีความหมายขึ้นมาทันที

จีนใช้เวลาเตรียมตัวกว่า 8 ปีสำหรับงานนี้ โดยจัดไล่หลังโอลิมปิกไม่กี่ปี ปลายปี 2010 นี้ก็จะจัดงาน Asian Games ที่กวางเจา และปีหน้าเป็นงานสวนดอกไม้ของโลกครั้งใหญ่ที่ซีอาน

จีนมีเหตุผลสำคัญหลายอย่างในการเสนอจัดงานใหญ่ระดับโลกโดยทุ่มเงินไม่อั้น จัดแบบยิ่งใหญ่ ทำทาบโลก เหตุผลเหล่านี้ได้แก่ (1) ต้องการให้คนจีนภาคภูมิใจในประเทศว่า ภาครัฐสามารถทำงานที่ยิ่งใหญ่ได้สำเร็จ เป็นศักดิ์ศรีของประเทศ (2) พรรคคอมมิวนิสต์ได้หน้าไป ด้วยว่าสามารถทำงานยักษ์ได้สำเร็จ ซึ่งมีนัยสำคัญว่าจะสามารถดูแลคนจีนได้เป็นอย่างดี โดยประชาชนมิพักต้องกังวล ใฝ่ใจในเรื่องประชาธิปไตยตามรูปแบบตะวันตก (3) สร้างภาพลักษณ์ของประเทศได้อย่างสำคัญ (4) เป็นการฝึกฝนคนจีนจำนวนมากในเรื่องการจัดการ (5) เป็นเครื่องมือ ในการสร้างมิตรภาพกับนานาประเทศ โดยเฉพาะประเทศที่ขาดทรัพยากรการเงิน รัฐบาลจีนก็จะให้เงินช่วยเหลือเพื่อมาร่วมออกงาน

ผู้เขียนได้มีโอกาสไปชมงาน Expo ที่เซี่ยงไฮ้เมื่อเร็ว ๆ นี้ และได้มีโอกาสชมศาลาแสดง ของประเทศต่าง ๆ หลายประเทศ โดยอาศัยบาร์มีของคุณก่อกศักดิ์ ไชยรัศมีศักดิ์ เจ้าพ่อ 7-11 หรือ CEO ของบริษัท CP ALL ทำให้ไม่ต้องเสียเวลาเข้าแถว ซึ่งศาลาแสดงยอดนิยมแต่ละแห่งต้องใช้ เวลา 1-3 ชั่วโมงในการรอเข้าชม (ศาลาไทยคนเข้าคิวยาวต้องคอยกันนับชั่วโมงทุกวัน) หากปราศจากซึ่ง ใบบุญแล้วคงได้ชมไม่เกิน 4-5 ประเทศในเวลา 2 วันเป็นแน่

ผู้เขียนขอพูดถึงไอเดียสร้างสรรค์ที่ได้เห็นจากศาลาแสดงของประเทศต่าง ๆ ดังนี้ (1) ศาลาแสดงของจีนนั้นใหญ่โตและงดงามมาก (มีการแสดงโชว์ และมีงานประชุมวิชาการอยู่ตลอดเวลา 6 เดือน) สุดยอดของไอเดียสร้างสรรค์ก็คือภาพเคลื่อนไหวบนจอที่ยาว 100 กว่าเมตร กว้างกว่า 2 เมตร ที่สร้างสรรค์ก็คือมันเป็นภาพที่จำลองมาจากภาพเขียนอายุกว่า 1,000 ปี แสดงชีวิตประจำวัน ของคนจีนในยุคนั้น และตัวละครเหล่านั้นบนจอซึ่งใหญ่กว่าเดิมนับสิบเท่าตัวบัดนี้เคลื่อนไหวได้โดยการ ใช้เทคโนโลยี

ตัวละครนับ 100 ตัว ต่างก็เคลื่อนไหวตามกิจที่ทำอยู่อย่างไม่ซ้ำซากด้วย คนนั่งกิน
เหล้าในร้านก็นั่งคุยกันไปจับเหล้ากันไป คนขายก็จะขายกันไป ทั้งหมดมีการเคลื่อนไหวที่เป็น
ธรรมชาติมาก พุดง่าย ๆ ก็คือคล้ายภาพเขียนพระนเรศวรชนช้างซึ่งเคลื่อนไหวได้เหมือนภาพยนตร์

ไม่รู้ว่าคิดได้อย่างไร ทำได้อย่างไร และใช้เทคโนโลยีผสมผสานกันอย่างไรจึงออกมา
เป็น “ภาพยนตร์” เช่นนั้นได้

(2) ในศาลาจีนนั้นมีจอแสดงภาพต้นไม้เล็ก ๆ หากคนดูตบมือแล้วต้นไม้นั้นก็สูงขึ้น
เรื่อย ๆ อย่างน่าอัศจรรย์ ตบมือเบาก็โตช้า หากตบดัง ๆ ก็โตเร็ว ใจเดียวสร้างสรรค์เช่นนี้สามารถ
นำไปประยุกต์ในเรื่องการสอนหนังสือเด็กได้เป็นอย่างดี

(3) ศาลาแสดงของอังกฤษนั้นเด่นเป็นสง่าอยู่กลางงานอย่างดูแปลกมาก ดูเป็นก้อน
สี่เหลี่ยมซึ่งมีแท่งพลาสติกใสแทงออกมาเหมือนขนตัวเม่นจำนวน 60,000 แท่ง กลางคืนจะมีไฟออกมา
จากแท่งประกอบกันเข้าเห็นเป็นธง Union Jack หรือธงชาติอังกฤษ รอบ ๆ บริเวณก็กว้างขวางให้คน
นั่งนอนเล่น และถ่ายภาพได้ (คนจีนชอบถ่ายภาพกับวิว) โดยพื้นเป็นยางนิ่มเท้า ดูสะอาดน่าอนมาก

ที่เป็นใจเดียวสร้างสรรค์ก็คือเมื่อเข้าไปในบริเวณภายใน “ตัวเม่น” จะเห็นว่าแหล่งต้น
ของ “ขน” นั้นจะมีเมล็ดพืชฝังอยู่ในพลาสติกใสโดยเป็นพันธุ์พืชจีนนับรวมกันเป็นหมื่น ๆ ชนิด ทั้งหมดมี
วัตถุประสงค์เพื่อเอาไปสะสมเก็บไว้เป็นสมบัติของโลกต่อไป

เล่าไปก็คงไม่จบในเรื่องใจเดียวสร้างสรรค์ของงาน Expo นี้เพราะมีมากมายเหลือคณานับ
ที่โดดเด่นก็คือการสร้างสวนเขียวด้วยต้นไม้เล็กเสียบอยู่บนฝามันง บนเพดานตกแต่งด้วยหลอดแก้ว
ขนาดใหญ่ห้อยลงมาโดยมีต้นไม้ประเภทต้นเสน่ห์จันทร์เติบโตอยู่ บางเพดานก็มีทุ่งดอกไม้เทียมโดย
ดอกไม้ห้อยหัวลงมา ดูงดงามและสดชื่น

ศาลาแสดงของอิตาลีเอววงชิมโชนีขนาดกลางไปตั้งไว้บนข้างฝา เปียโนทั้งหลัง
เก้าอี้หนังหลายสิบตัว เครื่องดนตรีทั้งหมดถูกตอกยึดไว้บนข้างฝาผนังหมด เมื่อมองเข้าไปจะรู้สึกที่
มากที่คิดได้อย่างไรในการดึงดูความสนใจของคน (conductor ของวงไม่ได้ถูกตรึงอยู่ด้วยนะครับ)

ไอเดียสร้างสรรค์เป็นเรื่องสำคัญเพราะเป็นบ่อเกิดของประดิษฐกรรมใหม่ ทำให้เรามีความสะดวกรสบายในชีวิตยิ่งขึ้น ถ้าไม่มีไอเดียสร้างสรรค์เราก็คงยังหุงข้าวแบบเช็ดน้ำกันอยู่ (แต่มิ น้ำข้าวให้คนและสุนัข) ไม่รู้จักหม้อหุงข้าวไฟฟ้าที่ให้ความสะดวกต่อชีวิตเป็นแน่

เครื่องเคียงอาหารสมอง :

ในภาษาอังกฤษเราเห็นหลายวลีหรือหลายคำมากที่เป็นภาษาต่างประเทศ ขอยกบาง ตัวอย่างที่เห็นบ่อย ๆ

(1) persona grata (อ่านว่า per-SO-nah-GRAH-tah) หมายถึงคนที่ได้รับการยอมรับ อย่างเต็มที่ (fully accepted person) คำตรงข้ามคือ persona non grata (อ้างถึงคนทั่วไป ไม่ใช่คน แคนไกลโดยเฉพาะนะครับ)

(2) pro bono publico (pro-BO-no-POO-blee-ko) หมายถึงเพื่อประโยชน์ของ สาธารณะ (for the public good)

(3) quid pro quo (KWID-pro-KWO) หมายถึงบางสิ่งเพื่อบางสิ่ง หรือรางวัล หรือสิ่ง ที่ได้รับตอบแทนจากการทำงาน (this for that)

(4) faux pas (FO-PAH) หมายถึงความผิดพลาด (false step หรือ social blunder)

(5) gesundheit (ge-ZOOHNT-hait) หมายถึงสุขภาพดี (good health) ซึ่งโดยปกติจะ พูดหลังจากมีใครสักคนจามขึ้นมา

(5) haut monde (o-MONT) หมายถึงไฮโซ (high world หรือ high society)

(6) status quo (STAY-tuhs-kwo) หมายถึงสภาพการณ์ตามที่เป็นอยู่ (the existing condition หรือ as it now is)

(7) de facto (dee-FAK-to) หมายถึงจากความจริง หรือในโลกความเป็นจริง (from the fact; in reality)

น้ำจิ้มอาหารสมอง

Debt is the worst poverty. (M.G. Lichtwer)

หนี้คือความยากจนที่เลวร้ายที่สุด
